

DOBRA ÚRODA, BLBÁ NÁLADA



B. S. Timrava, M. Olša: *Skon Paľa Ročku*, DS Savorína Nové Mesto n./V.

OPERAČNÝ SYSTÉM

Divadelná sezóna 2004/2005 bola v slovenských divadlách celkom úrodná. Viaceré scény si trúfli popasovať sa s neobohratými titulmi, či dokonca, a to už na Slovensku treba hodnotiť ako veľký úspech, siahli po tituloch najnovšej dramatiky. Divadelný ústav zorganizoval na jar v Bratislave už dlho potrebnú prehliadku inscenácií súčasnej drámy. Predstavili sa na nej profesionálne divadlá z celého Slovenska. Prehliadka bola skvelou príležitosťou ku vzájomnému stretnutiu slovenských divadelníkov, ktorí na podobné stretnutie nemajú žiadnu inú platформу i na konfrontáciu súborov s bratislavskými kritikmi (ktorí do mimobratislavských divadiel obyčajne necestujú, česť výnimkám) a náročným bratislavským publikom. Nultý ročník prehliadky ukázal všetku mizériu slovenských divadiel, pokúšajúcich sa o inscenácie súčasnej svetovej či domácej drámy — nepripravenosť hercov, ktorých potenciál voči súčasným hrám nikto systematicky nerozvíja; neschopnosť dramaturgií divadiel prečítať zásadné problémy dnešných Slovákov; neschopnosť režisierov pracovať s aktuálnymi výrazovými prostriedkami; zastaralosť v oblasti scénografie a kostýmového výtvarníctva; neschopnosť marketingových oddelení divadiel získať pre svoje inscenácie novej drámy stabilný okruh divákov; absenciu dialógu medzi kritikou a tvorcami; nepripravenosť kritiky na hodnotenie súčas-

ných textov a mnohé iné problémy. Samozrejme, že som zámerné poukazoval na tie najvypuklejšie problémy, ale je potrebné otvorene si priznať, že sa týkajú drvivej väčšiny slovenských profesionálnych divadiel.

Je veľmi dôležité, že prehliadka ako platforma akceptovala nielen kamenné divadlá, ale aj „alternatívne“ divadlá s pravidelnou prevádzkou či s tvorcami s profesionálnym zázemím. Tak sa konečne začala vytrácať nezmyselná hranica medzi alternatívnym a kamenným divadlom, ktorá sa na Slovensku začala vytyčovať niekedy začiatkom deväťdesiatych rokov minulého storočia. Osobne túto hranicu považujem za obranný val štátom dotovaných (v tejto nomenklatúre „kamenných“) divadiel, ktoré sa zľakli otvoreného priestoru a toho, že by aktivity spontánne novovzniknutých divadiel mohli ohroziť ich postavenie a umelo pestovanú dôležitosť v slovenskom kultúrnom okolí. Druhým dôvodom, prečo takéto mäťúce rozdelenie vzniklo, bola absencia štátnej kultúrnej politiky, ktorá by sama určila administratívne rozdelenie divadiel. Chaos v administratíve môže byť niekedy veľmi prínosný a jeho výsledky veľmi inovatívne. Táto inovácia však bola zbytočne mäťúca a poplietla hlavy všetkým — od tvorcov, cez úradníkov až po divákov. Našťastie v súčasnosti hranica kamenné-alternatívne mizne. Kvalitatívnu latku, ktorú kedysi nasadilo nezávislé divadlo Stoka mnohé „kamenné“

divadlá doteraz podliezajú (prípadne nevidia, lebo je príliš vysoko). Vďaka aktivitám divadiel ako Stoka, Skrat, Štúdio 12 či Aréna (ak mám spomenúť iba tie bratislavské) sa zdá, že sa časom postupne dopracujeme späť k nemeckému modelu (resp. jeho variante), od ktorého sme kedysi dávno (v období medzi dvoma svetovými vojnami) odvodzovali slovenskú divadelnú sieť, a ktorý doteraz dobre funguje nielen v Nemecku (napríklad aj v susedných Čechách) — teda k systému niekoľkých štátnych divadiel (u nás by ich mohlo byť tak do päť), väčšieho počtu mestských divadiel a otvorených divadiel (priestorov pre jednorazové projekty a prezentáciu amatérskych divadelných aktivít). Toto rozdelenie je prehľadné pre úradníkov a umožňuje im ľahko uzákoníť transparentný systém financovania. Na druhej strane vymedzuje presné teritória pôsobnosti pre dramaturgie divadiel a v neposlednom rade sprehľadňuje situáciu divákom.

Takto obširne som začal preto, že o systéme prehliadok amatérskoho divadla a jeho možných zlepšeniach absolvujem na Scénickej žatve každý rok niekoľko debát. Tento rok sa mi ale dostal do rúk prehľadný a dobre graficky spracovaný materiál Štruktúra postupových prehliadok a festivalov slovenského amatérskoho divadla a umeleckého prednesu. Ak by tohtoročná žatva nepriniesla nič iného, tak minimálne tento materiál znamená dobrú úrodu. Čítaj z neho

SCÉNICKÁ ŽATVA |

(podčiarkujem) systematickú snahu súčasného ústavu amatérskej umeleckej tvorby Národného osvetového centra podchytiť čo najviac amatérskych divadelných aktivít, propagovať ich (prostredníctvom prehliadok a časopisu Javisko), umožniť amatérom vzdelávať sa (prostredníctvom dielní s profesionálmi) a konfrontovať svoju tvorbu s kritikou (súčasťou prehliadok sú vždy hodnotiace semináre a porota odovzdáva písomné hodnotenia súborom a usporiadateľom). Pravdepodobne opakujem všetkým dobre známe fakty. Ale keď som si ich takto na papieri zosumarizoval, zistil som, že ústav amatérskej umeleckej tvorby NOC prezentuje istú kultúrnu politiku. Hoci v niektorých ohľadoch ešte nie je dokonalá a stále sa reviduje, doplňuje, prepracúva, aj tak volám hosana. Niečo ako kultúrnu politiku už asi 13 rokov márne očakávam(e) od ministerstva kultúry (aspoň náznakov, prosím). Výsledkom je chaotická a zjavne dožívajúca sieť profesionálnych divadiel, netransparentný grantový systém, ktorý častokrát udeľuje podporu na základe prekvapivých a nepredpokladateľných kritérií a takto by sme mohli pokračovať ďalej. Suma sumárum, slovenské profesionálne divadlo stráca divákov (ak ich nezískava muzikálom, čo je to najlacnejšie a najpodľejšie riešenie) i tvorcov (tí buď utekajú od divadla alebo sa uchýlia do českých a iných zahraničných divadiel, kde bez problémov nachádzajú uplatnenie — a nášmu štátu to nevaďí, hoci do ich školenia vložil nemalé prostriedky).

POVEDZ MI ČO SI VIDEL A JA TI POVIEM...

Je ešte jeden dôvod, kvôli ktorému by som rád vedľa seba postavil prehliadky Nová dráma a Scénická žatva. Hoci tá prvá má za sebou nultý ročník, tá druhá ich má na konte osemdesiattri. Prvá sa sústreďuje na slovenské profesionálne divadlá a ich inscenácie súčasnej drámy (neviem, či je v štatúte presne vymedzený termín súčasná, ale povedzme drámy, napísanej v posledných tridsiatich rokoch). Druhá sleduje celú škálu amatérskych súborov — od divadiel detí pre deti, cez tradičné činohry až po divadlá avantgardné. Teda rozličné tradície, rozličné zamerania. Spoločný je snáď len celoslovenský záber. Prekvapujúce pre mňa bolo, že pri záverečných okrúhlych stoloch, na ktorých sa hodnotili obe prehliadky (prvej som sa zúčastnil ako pozorovateľ, tej druhej ako člen poroty), zaznel rovnaký postreh — slovenskému divadelníctvu chýba dialóg. A to dialóg na všetkých úrovniach. Napríklad taký dialóg medzi tvorcami aký dali dohromady Činoherné studio Ústí nad Labem, Hadivadlo Brno a Divadlo Petra Bezruče Ostrava. Mestské divadlá z „provincie“ sa spojili, aby si navzájom vymieňali predstavenia (klasické hostovanie) a prípadne tvorili spoločné inscenácie. Projekt



D. Charms: *Spomienky budúceho starca*, DZ Partizánske

má grantovú podporu a záujem divákov i médií. Cirkulácia tvorcov medzi divadlami u nás je úplne minimálna, nehovoriac o spoločných projektoch divadiel. Chýba aj dialóg medzi tvorcami a kritikou. Kritika sa zredukovala na dvoj-trojštĺpčkové novinárske reflexie, ktoré sú viac reklamou (dobrou či zlou) ako kritikou, kritické periodikum o divadle chýba a špecializované časopisy ako DvM, Javisko či Vlna túto funkciu supľujú iba veľmi obmedzene (nie je to ani ich úloha). Chýba dialóg medzi tvorcami a divákmi — propagácia divadiel používa prostriedky, ktoré sú dnes nepostačujúce. Lepšie sú na tom divadlá, ktoré majú aj (alebo iba) komerčnú dramaturgiu — tie sú ale na dobrú propagáciu odkázané. V tomto ohľade by veľmi pomohli pravidelné kvalitné relácie o divadle v STV a SRO, uvádzané v nejakých rozumných časoch (inšpirácia opäť v susedných Čechách — Divadlo žije či relácie Rádía Vltava) a dobré internetové portály. Absencia je aj v opačnom smere — divadlá veľmi slabo pracujú na získavaní spätnej väzby od divákov. O takom niečom ako sú divácke diskusie v Divadle Komédie Praha či v pražskom Divadle na Zábradlí (v tomto divadle sú veľmi dobré aj diskusie a msg board na internete) slovenské divadlá bohužiaľ ani nespávajú. A konečne — chýba aj dialóg o divadle medzi divákmi samotnými. Žeby sa k nejakému divadelnému predstaveniu vyjadrovala verejnosť na stránkach novín, to sa snáď aspoň v minimálnej miere konečne podarilo Balekovej inscenácii Tiso v Divadle Aréna. Nejde tu o inštitucionalizáciu diváckeho dialógu, ide iba o kultiváciu prostriedkov tohto dialógu (divák sa naučí pomenovať svoje pocity z divadla z dobrých kritik a diskusií s tvorcami). Napokon chýba aj dialóg medzi kritikou a divákmi — čitatelia kritiky vnímajú

naozaj iba ako anoncie či reklamy na predstavenia a viac ich bohužiaľ nezaujímajú (nie je to iba vina kritikov, ale aj denníkov a niektorých týždenníkov a iných periodík, ktoré divadelnú (a umeleckú) kritiku degradujú na reklamu programovo). Absencia dialógu je paradoxná najmä pri divadle — umeleckom druhu, ktorého dialóg je *conditio sine qua non*. Chýbajúci dialóg na všetkých úrovniach sa prejavil v Bratislave rovnako ako v Martine. V Martine bola situácia ešte o niečo markantnejšia — tam sa totiž konajú každodenné rozborové semináre. Dobrou tradíciou bolo (ešte aj v časoch, keď som sa ich zúčastňoval ako seminarista či obyčajný divák v polovici deväťdesiatych rokov), že semináre bývali plné a diskutovalo sa zápalisto aj po ich oficiálnom ukončení. V súčasnosti je taký stav, že na seminár príde porota a súbory, ktorých sa seminár dotýka. Súbory si vypočujú hodnotenie, dodajú dve tri vety a ide sa domov. Je to veľká škoda, pretože veľmoci boli aj tento rok na hodnotenia veľmi dobre pripravení a predstavenia tohtoročného festivalu navyše otvárali mnoho zaujímavých tém na diskusiu. Pasivita diskutujúcich na martinskej Žatve má však aj iný dôvod — program seminaristov je natoľko zaplnený špecializovanými seminármi, že im na formulovanie názoru po predstavení a jeho prezentovaní v diskusii neostáva čas. Ostáva mi konštatovať, že usporiadatelia by mali zvážiť štruktúru seminárov a možno opäť prizvať na Žatvu skupinu ľudí, ktorí budú „iba“ navštevovať predstavenia a potom o nich diskutovať. Možno to znie ako málo muziky za veľa peňazí (náklady na seminaristu nie sú úplne zanedbateľné), ale výsledky takéhoto kolektívneho brainstormingu s mnohonásobnou a mnohovrstevnou spätnou väzbou sú pre zúčastnené súbory častokrát pod-

Divadelný projekt Nemecko-Poľsko-Český: *Za dverami* (na motívy F. Kafku)P. Kárpáti: *János Pajinkás*, Ési Színház, Nová StrážE. L. Masters: *Spoonriverská antológia*, Gong, BratislavaN. Koľada: *Murlin Munro*, DS G. F. Belopotockého, L. Mikuláš

netnejšie ako hodnotenia poroty. Divákovi — seminaristom sa navyše môže podariť pomenovať aspekty inscenácie, ktoré porota nevníma (inak povedané — viac hláv viac vie). Možno som príliš naivný, ale verím tomu, že v spoločnostiach, kde divadlo dokáže dobre zachytiť a pomenovať problémy doby, funguje dobre aj širší spoločenský dialóg (pre príklad by som opäť zašiel do nemeckej jazykovej oblasti).

UMENIE NAKONIEC

Nedalo mi, aby som sa vo svojom článku nezaoberal otázkami predošlých dvoch kapitol. Zdá sa, že slovenské divadelníctvo sa momentálne nachádza v stave, keď sú organizačné otázky rovnako dôležité ako umelecké výsledky. Je to hrozné konštatovanie, ale do tejto situácie sme sa dostali vďaka dlhoročnému odsúvaniu reformy divadelného systému na Slovensku a nastoleniu jasnej kultúrnej politiky. Maslo na hlavu majú samozrejme všetci ministri kultúry, ktorí nedokázali otvoriť tieto kľúčové otázky, vláda SR, ktorá kultúru doteraz nevníma ako dôležitú a samozrejme aj všetci divadelníci a najmä zamestnanci štátnych divadiel, ktorí nevytvorili nijaký relevantný tlak na zmenu. Aktivity solitérov mali bohužiaľ vždy donkichotský groteskný výsledok. Ak však budeme naďalej udržiavať daný stav vecí, dospejeme k ďalším takým absurdným záverom, ako je nutnosť predať najlepšiu modernistickú divadelnú budovu so zaručene najlepšou geografickou polohou na Slovensku (myslím Divadlo Pavla Országha Hviezdoslava v Bratislave). Slovenské divadlo stráca svoju silu. Z jeho obsahovej agónie a organizačnej atrofie dokáže poľahky vyťažiť ktokoľvek, komu vnútorné (morálne) hodnoty

nedovolia zväziť dlhodobé (nekvantifikovateľné, ale kvalitatívne) následky vlastných závažných rozhodnutí. Ako vidno na tomto prípade, verejná diskusia neexistuje a argumenty zástancov divadla a kultúry nenachádzajú nijakú širšiu odozvu. Nemajú u koho. Verejnosť divadlo nevníma, nemá sa preto čoho zastávať. Na sprehrané nitky dialógu sa nadviazať nedá. Divadelníci sami nie sú rozhodnutí, či potrebujú vôbec nejakú budovu, alebo by možno bolo pohodlnejšie, keby za platy a penzie nemuseli vykazovať dochádzku do tejto budovy a stačilo by číslo účtov, kam by im štát peniaze posielal. A čo umenie? Nakoniec.

Úroveň predstavení účastníkov tohtoročnej Scénickej žatvy v Martine bola veľmi vysoká. Ak mi v minulom ročníku chýbali silné dramaturgické činy (v pamäti mi utkveli snáď len víťazná inscenácia Malka popradského divadla *Commedia* v réžii Vlada Benku a rozprávka *Popoluška* v naštudovaní bratislavského detského divadla Gong v réžii Jozefa Kolejáka a Petra Nagya), tento ročník ukázal hneď niekoľko prvovýstupov — veľmi úspešných: víťazná inscenácia drámy Nikolaja Koľadu Murlin Munro Divadelného súboru G. Féjerpataky-Belopotockého z Liptovského Mikuláša v réžii Jána Kuráňa, inscenácia dramatizácie viacerých próz a denníkových záznamov Daniila Charmsa *Spomienky budúceho starca* Divadelného združenia Partizánske v réžii Jozefa Krasulu, inscenácia výberu z básnickej zbierky Edgara L. Mastersa *Spoonriverská antológia* Divadla Gong Bratislava v réžii Daniely Papáyoovej a Petra Nagya, veľmi originálny pôvodný kabaret (konečne!) *Pánska jazda* — kabaret zúfalých mužov zoskupenia US Pyramída (bol síce mimo programu, ale treba ho spomenúť a mať tvorcov v merku). V programe sa obja-

vila aj interpretačne veľmi dôsledná inscenácia drámy J. G. Tajovského *Nový život*, pre ktorú režisér Ján Sládeček zvolil veľmi tradicionalistický prístup, ale originalitou interpretácie pôvodného textu ukázal, že klasika nemusí byť iba aktualizovaná, aby živo vypovedala o dnešnej dobe. Bolo by potrebné spomenúť veľmi nenápadnú réžiu v produkcii Murlin Munro, ktorej výsledkom bol psychologicky silný javiskový tvar, núkajúci divákovi zážitok nie nepríliš vzdialený katarzii. A ešte treba spomenúť aj originálne herectvo, originálnu a skromnú scénografiu v inscenácii Murlin Munro, veľmi atmosférotvornú no nie samoučelnú výtvarnosť *Spoonriverskej antológie*, zmieniť sa o dramaturgickom objave súčasného maďarského autora Pétera Kárpátiho. S naštudovaním jeho hry János Pajinkás na *Žatvu* pricestovalo divadlo Ési Színház! z Novej Stráže. Voči mnohým prínosným momentom, ktoré sa objavili na tohtoročnej *Žatve* je to veľmi nespravodlivé. Tohtoročná *Žatva* potvrdila životaschopnosť amatérskeho divadla na Slovensku. Nech si všetci úradníci tvrdia, že umenie príde na rad až nakoniec. ◀

Ján Šimko
Foto Filip Lašut

SCÉNICKÁ ŽATVA |



Bolo na čo pozerať

N. Koľada: *Murlin Munro*, DS G. F. Belopotockého, L. Mikuláš

Pre všetkých tých, ktorí neboli a chceli alebo boli a nechceli vám prinášame spektrum hodnotení 13 inscenácií, ktoré sa mohli uchádzať o cenu za tvorivý čin roka a jednej zahraničnej inscenácie, ktorá bola príkladom ukážky projektového manažmentu na poli medzinárodného amatérskeho divadla. Hodnotenia sú krátené a ich kompletne verzie si môžete nájsť na stránkach festivalového denníka Scénickej žatvy http://www.nocka.sk/uaut/divadlo/scenicna_zatva_2005/fest_dennik

DIVADELNÝ SÚBOR J. CHALUPKU MESTA BREZNO

Jozef Gregor — Tajovský: *Nový život*
Réžia: Ján Sládeček a.h.

Nový život, zdá sa, je pre Sládečka výzva, ktorá pokračuje. V breznianskej verzii sa režisér pokúsil o „výkladový posun“, ktorý sa opiera o precíznu interpretáciu skoro „nedotknutého“ textu.

V čom spočíva tento Sládečkov výklad? Je to predovšetkým interpretácia Tajovského textu cez precízne herectvo. Režisér atomizuje hereckú prácu na osi téma — dramatická situácia — herecká akcia — detail, čoho výsledkom je tzv. vecné herectvo, v ktorom sa nám, ako odkrytá konštrukcia stavby, zračia evidentné vstupy režiséra do práce herca. Sládeček pritom nenúti hercov psychologizovať. Scéna Jaroslava Valeka ide ruka v ruku s režisérovou koncepciou; jej striedmosť, jasná znakovosť je zrejším spoluhráčom postáv. Veľkosť scény (šírka) je evidentným protivníkom režisérových strihov, svetlo v závere je už len „povinnou“ daňou prenesených predstavení.

Ján Sládeček roky a systémovo hľadá odpoveď na túto otázku. Breznianska inscenácia je jednou z možných odpovedí. Je to štýlovo čistý, kompaktný divadelný tvar, je to jasný výklad témy, ktorej spracovanie v podmienkach slovenského realizmu predstavuje vrchol svojho obdobia a nepochybne patrí aj k vrcholom tvorby Tajovského.

Je to inscenácia o téme, v ktorej je herec základným hráčom príbehu a od neho sa odvíjajú všetky ostatné zložky javiskovej štruktúry...

Peter Himič

DIVADELNÝ KLUB TISOVEC — DIVADLO HLOD

Július Barča-Ivan: *Dvaja*
Réžia: Lucia Repašská

Divadelný súbor Hlod z Tisovca si v tejto sezóne pripravil inscenáciu na motívy drámy Júliusa Barča-Ivana *Dvaja*. Hoci sa z bulletinu dozvedáme, že hrajú Barčov text, na scéne to vyzeralo trošku inak. Z autora tam zostalo tak zásadne málo, že

aspoň poznámka — na motívy — by bola na mieste.

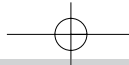
Lucia Repašská naznačila veľmi mnoho, ale veľmi málo nám dopovedala. Inscenácia obsahovala divadelne zaujímavé momenty — hra s tromi prázdnyimi fľašami, spomínané frázovanie reči a pohybu a podobne. Ale ostali na scéne trčať ako samostatné nápady z inej inscenácie.

Podstata amatérskeho divadla je vždy v tom, že „varím s tým, čo mám“. Keď mám súbor zložený z mladých ľudí, ktorým je téma Barča-Ivana zjavne vzdialená, neviem, prečo o nej hrajú. To bol asi môj zásadný problém s týmto predstavením. Chýbala mi osobná interpretácia herca. Neverím, že ak mladý človek hrá o Bohu, o diablovi, o prapôvode sveta, nemá k tomu čo dodať, len to, že sa slovom pomenuje ako diabol a boh...

Roman Sorger

DIVADLO VHV, KOVAČICA, SRBSKO A ČIERNA HORA

Ślawomir Mrozek: *Stroskotanci*
Réžia: Milan Matijević



SCÉNICKÁ ŽATVA |



J. G. Tajovský: *Nový život*, DS J. Chalupku, Brezno

Nemožno pochybovať, že herci tohto súboru vedia, o čom je Mrožkova tragigroteska, že vedia, čo hrajú, ale... Pravdepodobne fakt, že režisérom inscenácie je aj účinkujúci (a zaujímavý) herec M. Matijevič, ovplyvnil javiskový výsledok.

Najmä v tom, že sa hrá čosi ako kostra Mrožkovej hry, málo nuansovaná, repliky znejú trochu mechanicky a plasticita situácií v gradačnej linke nemá dostatočnú energiu. Obludnosť situácie tak nerastie, skôr zostáva v polohe humorne karikatúrneho obrazu. Škoda, že plasticosť a diferenciacia hereckého konania neboli hlbšia. Za jednu vec však, treba súbor z Kovačice pochváliť — vyhlí sa rozšírenému bludu o tom, že absurdnú dramatikú treba hrať absurdnými prostriedkami.

Ich nábeh ku konkrétnemu herectvu znel ako príslub...

Vladimír Štefko

DETSKÝ DIVADELNÝ SÚBOR LANO PRI ZUŠ J. KRESÁNKA, BRATISLAVA

Dušan Taragel — Jozef „Danglár“ Gertli —
Alexandra Skořepová: *Deň otvorených dverí
v ústave pre neposlušné deti profesora
Samojeda*

Réžia: Alexandra Skořepová

Neposlušné deti sú malé kruté monštra, ktoré na svoju neposlušnosť doplatia spôsobom, aký sa objavuje v detských nočných morách.

Alexandra Skořepová sa rozhodla prezentovať Rozprávky v divadelnom tvare, ktorý má bližšie k (detskému) kabaretu ako k tradičnej (detskej) činohrenej inscenácii.

Voľba je to logická a dobrá z dvoch dôvodov — režisérka má k dispozícii veľmi talentovaný súbor (ktorý si sama vychova-

la!), ktorý dobre ovláda javiskovú reč aj pohyb, vie spievať rovnako dobre ako vypointovať dialóg.

Druhým dôvodom je látka predlohy — knižné Rozprávky totiž neponúkajú toľko príbehov alebo motívov, ktoré by nasýtli plnokrvnú (detskú) činohru. Tento princíp výborne funguje v momentoch, keď protagonisti inscenácie dostávajú voľný priestor pre improvizáciu.

Prestáva ale fungovať vtedy, keď deti karikujú svojich pedagógov, či jednotlivých zamestnancov Ústavu profesora Samojeda. Vtedy nedostatok skúsenosti protagonistov nahrádzajú zvonku dodané repliky, ktorým chýba uveriteľnosť.

Myslím, že inscenácii by pomohlo vykročiť odvážnejšie smerom ku kabaretu, inšpirovanému čítaním Rozprávok. Nezľaknúť sa krutosti a absurdity niektorých detských fantázií. Téma je pre nedospelých protagonistov veľmi lákavá a inšpiratívna...

Ján Šimko

DIVADELNÝ PROJEKT NEMECKO-POĽSKO-ČESKÝ

Za dverami

(na motívy denníkov Franza Kafku)

Réžia: Michal Nocon

Práce skupiny je inšpirovaná texty France Kafky, spíše však některými motivy z jeho Deníků, Proměny, možná Zámku. Režisér vymyslel „akční“ scénografii — dveře, překážku mezi lidskými vztahy.

Evokují úzkost Řehoře Samsy (Kafky), úzkost jedince násobenou vědomím nepřátelského okolního světa, jemuž je třeba se vzepřít. Což se stane, dveře jsou zbičovány a pak i spoutány, zazní teskná, snad očistná moravská píseň...

Než se to však stane, sledujeme tříst scén, v nichž za dveře nahlížíme z nejrůznějších stran a úhlů. Sugestivní hudba podbarvuje lidské pinožení, panoptikum vášní, zrad, podrazů, erotických představ, touhy a zklamání, snad i memento vyššího řádu, ale to už fabulujeme.

A jakoby právě hudba, i světelný plán, byly nejsilnějším motorem představení. Jevištní situace jsou spíše vy kalkulovaným formálním gestem, které není herecky přesvědčivé a stereotyp incenace brzy obrousí pozornost.

Zůstanou jen efektní obrazy, často zašifrované, až je po jejich smyslu třeba pátrat, většinou ex post. ..

Alexandr Gregar

DIVADELNÝ SÚBOR G. F. BELOPOTOCKÉHO PRI DOME KULTÚRY, LIPTOVSKÝ MIKULÁŠ

Nikolaj Koľada: *Murlin Munro*

Réžia: Ján Kuráň

Koľadova dráma a mikulášsky súbor dokázali túto atmosféru preniesť na javisko s použitím minimálnych divadelných prostriedkov (a žiadneho zbytočného) spôsobom, akým to v šesťdesiatych rokoch dokazovali filmári českej novej vlny. Po veľmi dlhom čase som na slovenských javiskách videl hercov, ktorí nepotrebujú byť v prvom rade pekní (aby sa za nich v reklamných spotoch na svoje výrobky nemuseli firmy hanbiť). Tvorcom išlo o výpoveď o živote, vesmíre a tak vôbec... Ich autentické herectvo bolo prirodzené, malo výborný temporytmus, vynikajúco odpozorované psychofyzické charakteristiky dramatických postáv a originálne herecké gestá. To všetko v jednoduchých, jasne čitateľných mizanscénach, v scénografii bez zbytočných efektov a výborne utrafených kostýmoch.

Ono sa to môže zdať ako jednoduché. Tricky thing dokáže iba divadlo. Nič netreba prechváliť, ale komu češť, tomu češť. Počas inscenácie som sa pokúšal vybaviť si slovenských profesionálnych hercov, ktorí by dokázali zahrať Murlin Munro tak uveriteľne, ako DS GFB. Ak vám niekto napadne, pošlite mi prosím email...

Ján Šimko

DETSKÝ DIVADELNÝ SÚBOR GAŠPARKO PRI ZÁKLADNEJ ŠKOLE, LENDAK

Mária Budzáková a kolektív: *Zápalky*

Réžia: Mária Budzáková

Mladí divadelníci z Lendaku sa v bulletine príznavajú, že ich inscenácia Zápalky „vznikla spontánne na podnet lyrickej básne J. Urbana“.

Ale keďže pátranie po Urbanovej poézii bolo ťažké, pomohli si Andersenom. Otázkou je, čo zostalo z Urbana a aký je



SCÉNICKÁ ŽATVA |

N. Koľada: *Murlin Munro*, DS G. F. Belopotockého, L. MikulášJ. Rigo: *Zázračný kufor*, DS Diko, Bratislava

podiel Andersena „na fabulačnom poľudštení hry“. Inscenácia začína ako moralieta o poslaní zázračnej zápalky, neskôr sa mení na radenie etúd, ktoré systémom princípov dramatickej výchovy prezentuje schopnosti, ale aj herecké limity Lendačanov. Metodológia tvorby sujetu zostala zahmlená, hoci inscenačný tvar tak nepôsobil. Radosť z hry detských hercov bola evidentná. Hoci inscenačný tvar tak nepôsobil. Mnohé zvolené postupy boli zaujímavé riešené, miestami však sklzli do samoúčelného predvádzania výsledkov improvizácie ako výsledku skúšobného procesu. Pri prenose inscenácie do nového priestoru by mohla režisérka zúžiť priestor tak, aby sa herci neutápali v šírke javiska. Súbor naplnil ambíciu, ktorú si súbor stanovil na začiatku svojej práce v zmysle: „Zlepili sme dielko, ktoré ľudí oslovilo a nám robí nesmierne potešenie prezentovať sa.“

Peter Himič

DIVADLO M PRI DOME KULTÚRY, PÚCHOV

Astrid Lindgrenová: *Ronja*

Réžia: Jozef Koleják

Dramatizácie pokaždé niečo postrádajú, niečo len reprodukuje alebo interpretuje inak. Prepis do iného umleckého druhu je prosté zvláštni komunikácií. A nám, čo sme si radostne užili literárny príbeh, pak môže ona jinačnosť prísť líto, dokonca nás môže rozhořčiť, naštvat, pretože se cítíme ochuzeni či dokonca oklamáni... Nemyslím si ovšem, že je to prípad púchovské „adaptácie“ o dceři loupežníka, krásné Ronji, která láskou k synovi ze znepráteného tábora Borků (cestou vzpoury) dosáhne smíření mezi rody. Myšlenka a téma jsou v dramati-

zaci obsaženy, příběh se srozumitelně naplní, napětí neschází a dětský divák si užije dramatických peripetií a šťastného konce. Přesně nadávkovaná inscenace má základní gesto v jakémś komiksovém tvaru, s přesnou stylizací, s potřebnými kontrasty a temporytmem, zvoleným tak, aby hra permanentně přitahovala pozornost dětského diváka. Ono komiksové zakotvení lze demonstrovat např. úsporně užitým textem a jeho nahrazením „oživlými“ obrazy — s jakousi obrácenou perspektivou, s detailem v popředí (molo), kde se odehrají intimnější scény Ronji a Birka a bohatým pozadím stylizovaným hereckou akcí na vlastně zcela prázdné scéně.

Herectví je suverénní, typově perfektně založené, přesné v jednání i ve stylizované choreografii, vtipné, samozřejmě s výtečnou představitelkou Ronji, skvělou Matkou Lovisou a charismatickým Matisem, chór přesný. Inscenátoři mají smysl pro humor i pro vykreslení atmosféry, mordýřské scény cudně skrývají za hranicí jeviště a nabídnou jejich zvukovou verzi, čímž značně atakují divákovu fantazii. Nuž, nebylo v té inscenaci sice všechno, o čem si můžeme v původní podobě přečíst, nebyla silnější a bohatší o potřebnou emocionalitu a řada věcí byla jen nahozena, nezohrána s větším důrazem a bohatostí, ale bylo to představení čisté a oslovující...

Alexandr Gregar

STÁLA DIVADELNÁ OCHOTNICKÁ SCÉNA — DIVADELNÝ SÚBOR JAVORINA, NOVÉ MESTO NAD VÁHOM

Božena Slančíková-Timrava, Matúš Olha:

Skon Paľa Ročku

Réžia: Štefan Psotný

V inscenácii dramatisácie poviedky B. S. Timravy Skon Paľa Ročku súboru z Nového Mesta nad Váhom je aj suché lístie, aj bohyňa času, aj chór, aj zvonce a zvony, biele daždníky, mýtické postavy aj postavy reálnych dedičanov... A predsa napriek tejto sľubnej hromade, videli sme inscenáciu plochú, neveľmi záživnú, inscenáciu, ktorá nás informovala o príbehu Paľa Ročku. Nemožno tvrdiť, že je bez ambícií a istých poučení, že sa neusilovala obkresliť širokú adaptáciu Timravinej prózy z pera režiséra Matúša Olhu. Š. Psotný viac ako režíroval iba aranžoval, umiestňoval postavy do priestoru, nedokázal vytvoriť v tomto výostne štylizovanom rámci konkrétne a človečenstvom naplnené situácie. Možno sa usiloval o tzv. vecné, štylizované (až obradné?) herectvo.

Inscenácia si (s výnimkou úvodného pohrebu) nevytvorila sugestívnu atmosféru a stala sa len „vzdybenou“ správou o Paľovi Ročkovi, ktorý sa pretrhol v práci, možno v žití vôbec, ktorý u tej dámy z Polichna tak naliehavo pripomína zlomených hrdinov A. P. Čechova či Gončarovho Oblomova. Slovom, Timravina analýza, ponor do duše človeka a jeho blízkych sa nekonala. Iba Paľo Ročko skončil...

Vladimír Štefko

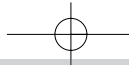
DIVADLO GONG, BRATISLAVA

Edgar Lee Masters:

Spoonriverská antológia

Réžia: Daniela Pápayová a Peter Nagy

Dramatizátori a režiséri predstavenia ponechali všetky plány poézie Mastersa v prachu a na scéne len odprezentovali, kto bol kto. Ide len, vo väčšej časti predstavenia,



SCÉNICKÁ ŽATVA I



Ludmila Klimková ako Oľga, resp. Murlin Murlo a Peter „Pecky“ Raši v úlohe Michala v úvodnej scéne.

o odrecitovanie a ploché znázornenie slova. V jednotlivých postavách sa síce pokúsili nájsť niečo, na čom by sa dalo zabaviť, niečo, na čom by sa dalo poplakať, jednoducho niečo. Až som mal pocit, že sa hľadá v texte „čokolívek“. Neprekážalo by mi to vtedy, keby bol tvar predstavenia budovaný ako sled kabaretných čísel.

Na rozdiel od prezentácie Mastersových textov, v momente, keď sa začne parafráza na Poštu pre teba (trochu tak „stužkovská“) alebo na módnou prehliadku mŕtvol, súbor ožije a mám pocit, ako keby toto boli témy, o ktorých chceli hovoriť, ktoré chceli so mnou komunikovať. A ten Masters zrazu trochu prekáža. Tvorí len akési intelektuálne pozadie. Mrzelo ma, že niektoré postavy, najmä vojak, pripomínajúci postavu sluhu z Camusovho Nedorozumenia, boli vybudované veľmi zaujímavo vo všetkých hereckých zložkách, niektoré, ako príklad by som použil postavu politika, boli vybudované na efekt, bez väčšej režijskej a hereckej invencie...

Peter Himič

DIVADELNÝ SÚBOR DIKO PRI ŠŠ NA KOCEĽOVEJ UL., BRATISLAVA

Jozef Rigo: *Zázračný kufor* — miniatúra
Réžia: Jozef Rigo

Dvaja klauni sa stretnú a náhodou sa k nim dostane kufor. A ako inak zázračný. Vždy, keď sa otvorí, dostane klaunov do iného prostredia. Na samotných prostrediach nie je nič zázračné, zázračnosť dávajú situácii samotní aktéri.

Ani dramaturg a ani herci nepriniesli do postáv klaunov nič nové, ale to nebolo ich ambíciou. Sú to tí známi, bláznivo a zá-

roveň vkusne a funkčne kostýmovaní, pomaľovaní, vždy pripravení rozosmievať, klauni.

Napriek tomu mám pocit, že inscenácia naplnila svoje poslanie. Okrem toho umeleckého, aj sociálne. Spojenie dvoch sociálnych komunít pomocou divadla zarezonovalo vo mne fantasticky...

Roman Sorger

Detský divadelný súbor Zrkadlo, Kremnica

Peter Luptovský: *...no len sa z toho nezbláznili...* — miniatúra
Réžia: Peter Luptovský

Téma túžby detí po láske, viac fyzickej ako psychickej, túžba po dotyku a prvom bozku nie je ničím nová. Dvaja detskí herci majú k dispozícii len seba a stoličku, ktorá nenaodobúda iné významy.

Úžasní dvaja predstavitelia inscenácie, veľmi disponovaní a snažiaci sa absolútne naplniť ambíciu režiséra, stratili sa v jeho svete. Bolo vidieť, že režisér dal deťom malý priestor na vlastnú prezentáciu.

Detský herec sa nemôže vychovávať naplnením režijských ideí, ktoré sa tvária, že rozumejú deťom viac ako oni sami, ale režijská idea musí vychádzať z prežitého a práve prežívaného detského sveta...

Roman Sorger

ÉS! SZÍNHÁZ, NOVÁ STRÁŽ

Péter Kárpati: *Pájjinkás János*
Réžia: Csilla Szabó

Príbeh o chlapcovi, čerstvo narodenom dieťati, ktoré nepije nič iné, len pálenku, stal sa pre maďarského dramatika Pétera

Kárpatihó pôdorysom pre dramatické spracovanie.

Je to príbeh o putovaní dvoch detí — chlapcov — mužov dejinami. A nie hocijakými. Inscenačný kľúč režisérky Csilly Szabó trpí na nejednotnosť, inscenácia chvíľami pôsobí ako prehliadka rôznych typov divadla (naivné divadlo, paródia, karikatúra, luminiscenčné divadlo...).

Aj keď zvolenú metódu javiskovej interpretácie drží relatívne na uzde, charakterizuje ju istá miera inštitucionalizmu a vo formálnom, javiskovom pretavení sa interpretácia rozmrví v množstve rýchlo plynúcich obrazov.

Môžeme to pripísať režijskému zámeru, ktorý akcentuje práve takúto syntézu rôznych formálnych postupov. Novostrážská inscenácia má najväčšie rezervy v hereckej zložke.

Jej podpora zo strany umne spracovaného textu, funkčne (hoc jednoducho a priehľadne) usporiadanej scény, ukázala sa pre úspech inscenácie ako nedostatočná.

Peter Himič

DIVADELNÉ ZDRUŽENIE PARTIZÁNSKE

Daniil Charms: *Spomienky budúceho starca*
Réžia: Jozef Krasula

Divadelné združenie z Partizánskeho s J. Krasulom na čele, si vybralo isté penzum textov — situácií, ktoré aj v tomto dramaturgickom spracovaní majú šancu poskytnúť divákovi zaujímavú výpoveď.

Umná scéna hlavy — papule, ktorá čosi skrýva, čosi vyvrhuje, čosi požiera a ktorá sa napokon rozpadá priam ako život sám, veľmi disponované a disciplinované herectvo, odvážna či „odvážna“ erotickosť (príjajmenšom dôraz na ňu), dobré tempo i rytmické pôdorysy jednotlivých scénok, kompaktný javiskový tvar — to sú nepochybne pozitíva inscenácie, ktorej súbor dal priam inštruktívny názov — Spomienky budúceho starca. Jeden rozmer Charmsa sa však v zručne a poučene osnovanej inscenácii skrčil skromne do kúta — a totiž grotesknosť, krutosť v zdánlivo ľahkých nonsensoch a vtipoch. Teda to, čo mrazí na chrbte a vyháňa studený pot na čelo.

Tenzia medzi humorným a mrazivým sa realizuje skôr v jednotlivých číslach ako v celku. Krasulova divadelná optika by sa dala charakterizovať ako prítomnosť vedomia o obľudnosti života, ale v konečnom dôsledku jeho zaoblenie, zotretie, či oslabenie ostrých kontúr. Taká je aj prítomná inscenácia... ◀

*Vladimír Štefko
Spracoval Juraj Surma
Foto Filip Lašut*



Oceňenia SŽ 2005

Na vrcholnú prehliadku amatérskeho divadla v roku 2005 postúpili súbory a inscenácie z celoštátnych postupových prehliadok garantovaných a vyhlásovaných NOC, ďalej z festivalov s celoštátnou pôsobnosťou a národnostných festivalov, ktoré akceptovali kritérium NOC, že povinnými garantmi festivalov sú členovia Programovej rady Scénickej žatvy PhDr. Oleg Dlouhý a Mgr. art. Miklós Forgács. Ďalšími členmi Programovej rady boli porotcovia z celoštátnych postupových prehliadok (prof. Vladimír Štefko, Mgr. Roman Sorger, Mgr. art. Zuzana Ferenczová, Mgr. Karol Horváth, MUDr. Géza Hízsnyan, PhDr. Ľubomír Šárik) a pracovníci NOC (Mgr. Alena Štefková, Bc. Iveta Žáková, Iveta Jurčová, Mgr. Jaroslava Čajková, Juraj Surma). Výber súborov zo zahraničia sa uskutočnil v rámci zasadnutia programovej rady na základe zaslaných videozáznamov partnerských organizácií. Okrem súborov, ktoré vystúpili na Scénickej žatve boli do programu festivalu programovou radou nominované divadlo poézie Cailín, Košice a Celkom malé divadlo, Levice. Súbory sa nemohli zúčastniť Scénickej žatvy zo zdravotných dôvodov. Výberom programovej rady neprešli LDS Bodka, Košice (Ach, môj Ďuro Truľo), a DS Hviezdoslav, Spišská Nová Ves (Jozef Mak). Výber súborov na Scénickú žatvu sa dá považovať za rokmi prepracovaný a dobre vymyslený systém, ktorý zaručuje prezentáciu toho najlepšieho čo v danej sezóne vzniklo. Zároveň je výnimočným a ojedinelým v porovnaní so zahraničím (vynímajúc Českú republiku).

* V súlade s platnými ustanoveniami oceňovania najvýznamnejších tvorivých aktivít v oblasti osvetu a miestnej kultúry PhDr. Ján Tazberík, generálny riaditeľ Národného osvetového centra udelil **Medailu Daniela Gabriela Licharda** pri príležitosti životného jubilea týmto divadelníkom:

PETROVI KOZÁKOVI (60) z Čadce – za dlhoročnú obetavú činnosť v oblasti ochotníckeho divadla

FILIPOVI LAŠUTOVI (60) z Vrútok – za umelecky hodnotné dlhoročné fotografovanie a dokumentovanie celoštátnych a zahraničných divadelných festivalov

JÚLII PAULÍNYOVEJ (80) – zo Spišskej Novej Vsi – za dlhoročnú obetavú činnosť v oblasti ochotníckeho divadla

MGR. ART. ALEXANDRE SKOŘEPOVEJ (60) z Bratislavy – za umelecky hodnotnú dlhoročnú prácu v oblasti detskej dramatickej tvorivosti

ŠTEFANOVI PSOTNÉMU – hercovi, režisérovi a organizátorovi divadelného diania

BOŽENE ABRHÁMOVEJ – HOLLEJ, in memoriam, ktorá bola zakladajúcou členkou Krúžku divadelných ochotníkov Jozefa Hollého a ako herečka a režisérka sa zúčastňovala divadelných závodov ÚSOD v Martine

* Ďalší divadelníci a kolektívy si z rúk generálneho riaditeľa PhDr. Jána Tazberíka a riaditeľky ústavu amatérskej umeleckej tvorby Mgr. Aleny Štefkovej prevzali **Poctu generálneho riaditeľa Národného osvetového centra:**

DIVADELNÉ ZDRUŽENIE PARTIZÁNSKE pri príležitosti 25. výročia jeho založenia

MGR. JOZEF KRASULA, vedúci súboru a režisér Divadelného združenia Partizánske

ONDREJ BŮHM, vedúci Divadla mladých „Šesť pé“ z Partizánskeho

DIVADELNÝ SÚBOR STUPNÉ pri príležitosti 70. výročia založenia súboru

MGR. MARIAN LACKO z Rimavskej Soboty – herec, pedagóg, režisér a scénograf – za



Klára Roštárová

organizovanie ochotníckeho divadelného života v regióne Gemer – Malohont

RNDR. ĽUBOSLAVA KOŠTIALOVÁ A JARMILA MAJERNÍKOVÁ – dlhoročné členky Stálej divadelnej ochotníckej scény pri Mestskom kultúrnom stredisku v divadelnom súbore Javorína

* Spoločnosť Jozefa Kronera a Národné osvetové centrum už po druhý raz na Scénickej žatve udelili **Cenu Jozefa Kronera** za celoživotné dielo v oblasti hereckej tvorby v amatérskom divadle. Tento rok cenu získala pani Klára Roštárová za celoživotné dielo v oblasti hereckej tvorby v amatérskom divadle.

* **Cenu za tvorivý čin roka 2006 v oblasti amatérskeho divadla** odovzdal primátor mesta Martin Ing. Stanislav Bernát Divadelnému súboru G. F. Belopotockého pri Dome kultúry v Liptovskom Mikuláši za inscenáciu hry Nikolaja Koľada Murlin Munro v réžii Jána Kuráňa.

Slovenské neprofesionálne divadlo sa môže hrdiť množstvom úspešných prezentácií svojej tvorby aj v zahraničí. Na renomované európske, či svetové festivaly Národné osvetové centrum a Slovenské stredisko AITA/IATA vysiela tie inscenácie, ktoré zaujali na celoštátnych prehliadkach, ale predovšetkým na Scénickej žatve.

*Iveta Jurčová a js
Foto Filip Lašut*

REŽISÉR KURÁŇ

pripravuje ďalšiu „bombu“

Amatérske divadlo v Liptove má už viac ako 170-ročnú históriu. Svetlo sveta tu uzrelo nespočetné množstvo predstavení, ktoré slávili nemalé úspechy, či už dávnejšie alebo v ostatných rokoch. Ale zatiaľ nikdy nie taký, aký dosiahlo Divadlo Gašpara Fejérpataky Belopotockého.

Tvorivý čin roka je cena, ktorá sa na Scénickej žatve v Martine udeľuje od roku 1976 za obzvlášť tvorivý prínos v oblasti amatérskeho divadla. Počas jej skoro tridsaťročnej histórie sa dostala do rúk režisérov takých zvučných mien, ako sú Bednárik, Polák, Lavrík, Krasula, Uhlár a ďalší.

„Čechovovskými prostriedkami autor napísal postavy so silným osobným príbehom a zároveň mrazivo trefne evokoval atmosféru prostredia, v ktorom žijú. Smradlavé malomesto, na jednom konci so slepačou farmou, na druhom s koksárňou a okrem toho ešte štyri ulice a kultúrny dom, v ktorom vystupujú Trpaslíci. Koľadova dráma a mikulášske divadlo dokázali túto atmosféru preniesť na javisko s použitím minimálnych divadelných prostriedkov...“ vyjadril člen poroty, pražský režisér a dramaturg Ján Šimko.

Prvoaprílová premiéra v Liptovskom Mikuláši bola aj celoslovenskou, pretože až doteraz sa Koľada ako významný dramatik na slovenských javiskách neprezentoval. Dôverne ho už poznajú poľskí priaznivci divadla, úspechy však dosahuje po celom svete, za všetky stačí spomenúť známu Broadway. Obrovský úspech liptovských divadelníkov si zaslúži menovať všetkých protagonistov osobitne, tak teda — osoby a obsadenie: Murlin Murlo — Ľ. Klimková, Alex — M. Jokič, Ina — H. Hajková, Michal — P. „Peckí“ Raši, kostýmy — D. Hajková, dramaturgia — J. Hanzelová, M. Zvada, výtvarník — J. Baran, preklad — V. Fekete, scéna a réžia — J. Kuráň.

Po skončení Scénickej žatvy sme režisérovi Jánovi Kuráňovi položili niekoľko otázok.

*** Po každom víťazstve sa do srdca a hlavy nahrnie množstvo pocitov. Aké sú tie tvoje?**

Som veľmi šťastný, tri roky tvrdej práce priniesli svoje ovocie.

*** Aká bola trojročná púť až k méte nazvanej Tvorivý čin roka?**

Súbor GFB sa sformoval pred tromi rokmi a prevzal názov už pred tým existujúce-

ho divadla, s myšlienkou pokračovať v jeho dlhoročnej a úspešnej tradícii. Po Gogoľovej Ženbe, s ktorou sme sa tiež prezentovali na Scénickej žatve 2003 prišla Schwajdova Svätá rodina a teraz Koľadova Murlin Murlo. Tento rok sme skutočne vyhrali, čo sa dalo a to myslím doslovne (smiech). Pamätaná bude určite krajská prehliadka v Námestove, kde sme získali všetky ceny. Ja osobne si veľmi vážim cenu za réžiu tohto prestavenia z celoslovenskej prehliadky v Spišskej Novej Vsi, hoci sme tam skončili na druhom mieste — vôbec neviem prečo (smiech) a samozrejme si cením aj veľký úspech v Martine, lebo je to najvyššie ocenenie, aké na Slovensku v amatérskom divadle možno dosiahnuť. Najmä v takej silnej konkurencii, aká sa tento rok na Žatve stretla. Nemohli sme tomu uveriť do poslednej chvíle. Naše divadlo sa tým zapísalo do dejín slovenského divadelníctva. Z toho mám obrovskú radosť.

*** Čo stojí za takýmto úspechom?**

V prvom rade tvrdá práca so skvelými mladými ľuďmi, s ktorými som mohol ako režisér spolupracovať. Herci do svojej práce vkladali veľa energie, kusisko seba a najmä celé srdce, čo na javisku, myslím si, aj vidno. Poďakovanie patrí mojim „supom“ dramaturgom, ktorí ma dokázali krotiť a všetkým, čo sa „motali“ okolo. Špeciálne poďakovanie patrí Štefovi Ťahúňovi, ktorému sme toto predstavenie venovali. Ešte sa chcem poďakovať Evke Štofčíkovej za „morálne“ povzbudzovanie. Všetko by to nešlo bez podpory mesta Liptovský Mikuláš a jeho primátora A. Slafkovského a „bossa“ Domu kultúry R. Szolnokiho, ktorý trpezlivo znáša naše divadelné maniere a je naším veľkým fanúšikom (smiech).

*** Viem, že teraz určite nezaspíte na vavrínoch. Toto všetko je len začiatok...**

Máš pravdu, prijali sme ponuku vystupovať na budúci rok na Jiráskovom Hronove v Česku, ďalej Koľada fest v Novosibirsku, na Svetovej študentskej divadelnej olympiáde v Čelabinsku a čo nás všetkých potešilo, až zaskočilo najviac je nominácia na Svetový divadelný festival v Soule v roku 2007.

*** To znamená, že Murlin Murlo bude ešte minimálne dva roky žiť. Aký osud ju okrem spomenutých festivalov čaká?**

Murlin bola na festivale Bezručova Opava, na Slovensku 20. septembra na festivale v Brezne, potom v Tisovci a Šali a 12. novembra bude na DIV-e v Trnave.

*** Príprava na budúcu sezónu sa pomaly musí začať. Čím prekvapí Divadlo GFB priaznivcov divadla na jar 2006?**

Jadro práce bude tvoriť hľadanie finančných prostriedkov na naše „svetové Murlin turné“ a veľa administratívnej roboty, pretože od marca tohto roku už fungujeme ako občianske združenie. Predstavu o ďalšej hre mám a aj by som vedel, čo chceme robiť a s kým, ale ešte počkám, čo na to moje „supy“. Určite sme s Murlin postavili latku veľmi vysoko, a preto nechceme pri výbere a dramaturgii ďalšej hry nič uponáhľať. Prezradím len toľko, že to bude bomba.

Predstavenie Murlin Murlo všade veľmi vysoko hodnotili práve po režijnej stránke. Preto je zaujímavé spomenúť, že 28-ročný režisér z Ružomberka J. Kuráň vyštudoval na Akadémii umení v Banskej Bystrici herectvo. Hneď ako nastúpil do Divadla Jána Palárika v Trnave, zistil, že nechce byť len „riadený“, ale chce aj „riadiť“. Toto veľmi prispelo k tomu, aby sa dala dokopy partia zanietovaných ľudí z Ružomberka a Liptovského Mikuláša, ktorí milujú divadlo.

Tak takto nejako sa obnovil súbor pred tromi rokmi. Chce sa stať nielen mikulášskym, ale aj regionálnym poloprofesionálnym divadlom s dvoma domovskými scénami, jednou v Liptovskom Mikuláši a druhou v Ružomberku. V Mikuláši už urobili prvé kroky k naplneniu tohto cieľa, teraz touto cestou začalo pomaly kráčať mesto Ružomberok na čele s primátorom Jurajom Čechom. Divadelníci veria, že od budúceho roka sa budú naplno prezentovať aj tam.

Dnes síce nezostáva na kultúru veľa peňazí, ale ak je niekto ochotný venovať všetok svoj voľný čas a energiu pre ušľachtilú vec a navyše nechce za to takmer nič, prečo by mu nemohli kompetentní aspoň trochu pomôcť. Veď Liptov je kolískou slovenskej divadelnej kultúry a zaslúžil by si stáť divadelnú scénu — aspoň na poloprofesionálnej úrovni. Mladí ľudia v Liptove sa vo väčšine prípadov stretnú s divadlom až na vysokej škole, ak vôbec. A to je veľmi smutná realita, s ktorou by sa patrilo niečo urobiť. ◀

Mario Jokič
Foto archív

TÉMA ČÍSLA |

TERMÍN v rodinnom divadelnom kalendári



J. Barč-Ivan: *Dva*, Divadlo HLOD, Tisovec

Scénická žatva v Martine je o niečo starším festivalom ako Jiráskov Hronov. Darmo občas bratia Česi čarujú s číslami. Naozaj je staršia. Veď aj dosť dlho pôsobila unavenejším dojmom. Presun jesenného termínu na letný jej však očividne prospieva. Časy, keď mohli slovenskí ochotníci medzi sebou súťažiť až vtedy, keď bolo zbožie pod strechou, všetky role dôkladne poorané a ovce odvelené z hôľ, sú už dávno preč. Zdá sa, že koniec augusta je dobre premyslený termín. Ešte sú prázdniny na všetkých stupňoch škôl, sezóna v profesionálnych divadlách sa ešte poriadne nezačala, snaha ešte si niečo užiť z leta vrcholí. Martin nie je taký vreckový ako Hronov. Tí, čo sú ubytovaní v strojárskych internátoch, o tom vedia svoje. Hlavne ich nohy. Aj zo Slovenského komorného divadla je do Strojára ďalej ako z Jiráskovho divadla do sály Josefa Čapka. Problémy s chodidlami však vie Martin vynahradiť géniom loci jedného z najpodstatnejších historických centier kultúrneho života Slovákov. Na miestnom cintoríne, v pôde kraja, ktorý nám dal jadro spisovného jazyka, odpočívajú naše naozajstné celebrity. Kto chce, môže si popri príjemnej prechádzke urobiť stručnú exkurziu do našich národných dejín alebo po hodnotení kropiť slzami dojatia či ukrivdenia hroby veľikánov.

Tohoročná Scénická žatva urobila ďalší z nevyhnutných krokov k veľkému reprezentatívne festivalu. Aj keď by som si nikdy nedovolil tvrdiť, že napriek poniektorým výrazne slabším ročníkom, nebola v kontexte slovenského ochotníckeho divadla reprezentatívna, kedykoľvek si dovoľm tvrdiť, že jej spoločenský status pomaly a iste strácal kredit. Možno to znie čudne, ale všetko akosi unavene spelo k faktu, že čoraz viac divadelníkov považovalo za métu sa na Žatvu dostať, nie na nej byť. Tomu je, pevne verím, koniec. SŽ už niekoľko rokov pomaly naberá dych a vystiera chrbát. Znova začali fungovať dielne, zjavil sa festivalový klub, množia sa rôzne pridružené aktivity, ktoré síce bezprostredne nesúvisia s divadlom, ale zase natoľko spríjemňujú účastníkom festivalu pobyt, že by sa zo Scénickej žatvy mohlo stať to, čím už Jiráskov Hronov dávnejšie je — fixným bodom v dovolenkovom kalendári. Miestom, kde je dobre, kde stretnem väčšinu divadelných priateľov a známych a kde si radosť z peknej dovolenky spríjemním dobrým divadlom. Miestom, kde budem prácou oddychovať a oddychom pracovať. Žatva sa umne a užívateľsky príjemne otvára slovenskému ochotníckemu svetu. Po krokoch, ale isto, kráča k bodu, v ktorom

keď niekomu poviem, že som bol na ŽATVE, bude to aj v jeho ušiach znieť ako na ŽATVE. Možno to niekto pochopí ako rúhanie, ale naozaj si myslím, že Scénická žatva by mala byť niečím na spôsob nášho divadelného hypermarketu. Teda miestom, kde máte pocit, že ste pod jednou strechou našli všetko, čo v danej chvíli potrebujete. A zároveň miestom, kde vás okrem pôžitkov z nakupovania čaká aj množstvo iných radostí. Teda miestom, kde by si našli to svoje pravé orechové všetci členovia trojgeneračnej divadelnej rodiny. Aj mainstream, aj underground, aj umiernený pokrok v medziach ochotníckeho zákona, aj do rána otvorený klub, aj divadelné dielne, aj... Veď to poznáte.

A to všetko sa začína dariť. Možno na budúci rok nebude dídžej vo festivalovom stane hľadať zlatú strednú cestu pre všetkých v playliste kandidujúcim na svetový rekord v nekonceptnosti. Možno príde viac seminárov, divákov, peňazí, viac zahraničných súborov... Verím, že áno. Pretože ak je Hronov stabilným termínom v rodinnom kalendári Štefkovcov, Krasulovcov, Janičkovcov, Štofčíkovcov a ďalších, mohla by byť Žatva takým istým termínom v kalendároch desiatok, ak nie stoviek ďalších. Jednoducho preto, že na Žatve je divadelne aj ľudsky dobre.

No a ešte niekoľko čísel — na Scénickú žatvu 2005 prišli peniaze z Národného osvetového centra (670 000 Sk), z rozpočtu mesta Martin (310 000), z grantu Ministerstva kultúry SR (70 000). Mediálne a inak s organizátormi SŽ (NOC) spolupracovali Slovenský rozhlas, Nový život Turca, Región žurnál a mesto Martin. Cash to nebol, ale peniaze ich to stálo, spolu v hodnote vyše 600 000Sk.

V hlavnom programe bolo na SŽ odohraných 12 predstavení (na Hronove hrajú súbory dvakrát po sebe), predstavili sa štyria recitátori, štyri zahraničné divadelné súbory, tri produkcie boli v divadelnom stane pred Strojárom, tri predstavenia boli súčasťou prezentácie projektu Fabula rasa. Na námestí boli tri sprievodné akcie, konečne na Žatvu prišla aj Improliga. Do troch dielní sa prihlásilo 36 seminaristov. Predstavenia videlo 3350 divákov. ◀

Karol Horváth